

November 2016

Het ene en het vele

Sinds ik in februari 2016 begon te schrijven over de **universele wet van eenheid**, blijft de inspiratie stromen. Dit is al de vijfde nieuwsbrief die er als vanzelf uit voortvloeit. Ik schreef toen, nog zonder te beseffen waar ik aan begonnen was:

'We kunnen niet bewijzen dat er eenheid is. Het is een 'axioma': een niet bewezen stelling, die toch als uitgangspunt aangenomen wordt. Zie het als een uitnodiging tot een gedachtenexperiment: laten we er eens even van uitgaan dat het waar is en zien waar we uitkomen.'

Ik denk dat ik een poort heb geopend met dit gedachtenexperiment. Het is een dagelijkse oefening geworden, die me veel oplevert. Er komt meer rust en vertrouwen. Ik kan het leven makkelijker laten komen zoals het komt. Er komt ook een groter besef van kleinheid en kwetsbaarheid. Dat wat eenheid is, gaat mijn begrip verre te boven. Ik ben maar een stukje van het geheel. Tegelijk voel ik me door het geheel gedragen. Naarmate ik meer controle loslaat, wordt het steeds duidelijker dát en hóe ik gedragen word.

Tegelijk confronteert het experiment me ook met grote uitdagingen. Alle tegenstellingen, conflicten, lijden, eenzaamheid en wanhoop die ik in mezelf en buiten mezelf tegenkom, lijken te bewijzen dat eenheid ver te zoeken is. Het zou een vlucht zijn als ik dat alles zou willen ontkennen of bagatelliseren. Zoals Jung ook al zei: de weg naar eenheid gaat door de tegenstellingen heen. Daarom deze keer een verhaal over **het ene en het vele**.

Uit het ene ontstaat het vele

Lao Tse zegt in de *Tao Te Ching*:

Tao baart één. Eén baart twee. Twee baart drie. Drie baart de tienduizend dingen.

In de Chinese filosofie zijn er twee principes: yang en yin, ofwel hemel en aarde, of ook wel 'het scheppende' en 'het ontvangende'. Het scheppende principe kenmerkt zich door bewustzijn, intentie, doelgerichte energie. Het ontvangende principe, de aarde, brengt de 'tienduizend dingen' voort. De aarde geeft plaats en voeding aan alle wezens zonder onderscheid. De aarde oordeelt niet en is altijd gewillig om nóg meer voort te brengen. Het resultaat is een altijd uitdijende diversiteit en complexiteit. De I Tjing trekt daar een les uit in het tweede hexagram, 'het ontvangende':

***De toestand van de aarde is de ontvangende overgave.
Zo draagt de edele de buitenwereld in de wijde ruimte van zijn wezen.***

Als je erover doordenkt is dit een knap uitdagende les! Kan ik de wereld toelaten? Hoe ruim is mijn wezen? Verdragen, tolereren, is al knap lastig, maar het is nog wél passief. Het laat me de ruimte om datgene wat me niet bevalt, links te laten liggen. Maar dat gaat natuurlijk niet altijd. Soms 'moet' ik er iets mee. Iets komt mij op mijn pad tegemoet en ik kan het (hem/haar) niet ontlopen. Dan heb ik het alleen nog over de buitenwereld, maar mijn binnenwereld is ook niet mis. Ik zit vol tegenstellingen, die moeilijk te dragen en te verdragen zijn. Ben ik in staat om mijn ongewenste emoties en gedachten te ont-moeten? De uitdaging gaat nog verder: kan ik alles, buiten en in mezelf, onvoorwaardelijk liefhebben? Dat is niet alleen verdragen, het is niet alleen ontmoeten: liefhebben is een insluiting, een omarming. Het is een erkenning van eenheid. Alles is één met mij, ik ben één met alles.

Als ik zo bezig ben, worden mijn grenzen wel heel erg duidelijk: de dingen die ik niet kan of wil verdragen, de mensen die ik niet wil ont-moeten, de delen van mezelf die ik afkeur. Het is al moeilijk genoeg om het bestaan van al die nee's te erkennen, laat staan lief te hebben. Laat ik eerst maar eens toegeven dat ik al die grenzen heb! Het zijn juist die grenzen die mijn persoonlijkheid definiëren, de plek die ik inneem op deze aarde, de vorm die ik aanneem, de keuzes die ik maak. Mijn grenzen maken mij tot een uniek individu in een unieke vorm. In die zin ben ik één van de 'tienduizend dingen'.

Nu zegt de wet van eenheid dat ook het kleinste onderdeel de kiem van de totaliteit bevat. Alles heeft bestaansrecht, dus ik heb ook bestaansrecht. Ik mag er zijn in mijn unieke vorm. Juist mijn grenzen geven me de structuur die ik nodig heb om tot expressie en schepping te komen. Mijn grenzen geven mij het referentiekader om dat wat ik tegenkom, te begrijpen en te ontmoeten. Zo schep ik orde in mezelf en om me heen.

Alles verandert

Al die structuur is dus nodig, al was het alleen maar om te overleven. Iets wat vorm en structuur heeft, valt niet zomaar uit elkaar. Het probeert zichzelf in stand te houden. Ik probeer mezelf in stand te houden. Ik ben een gewoontedier. Daardoor krijg ik het idee dat ik een zekere permanentie bezit. Dat ik dezelfde blijf zoals ik nu ben. Dat de wereld morgen net zo is als die van vandaag. En als ik een doel heb, stippel ik een weg uit naar de toekomst. Zo probeer ik het leven in de gewenste richting te sturen.

Maar vanuit het geheel gezien is die structuur altijd tijdelijk, beperkt en relatief. En dat geldt dus voor alles wat ik waarneem, denk en voel over mezelf en de wereld. Dat maakt mijn beeld van mezelf en de wereld niet waardeloos, maar het zet het wel in het juiste perspectief. De oefening met eenheid maakt me duidelijk, hoe fragiel het bouwsel van mijn ego is en hoe ijdel het idee dat ik de toekomst kan bepalen. ***'Life is what happens while you're busy making other plans'***, zong John Lennon.

De I Tjing, het Boek van de Veranderingen, zegt dat de enige constante de verandering zelf is. Niets is permanent, alles beweegt en verandert. Ik stuur misschien een beetje mee, maar vanuit het grotere perspectief gezien, word ik bewogen. Niet ik verander de tijd, de tijd verandert mij zonder dat ik het in de gaten heb. Dat geeft me een gevoel van kleinheid en kwetsbaarheid, maar ik voel me er ook door gedragen. Het leven zelf maakt me dat duidelijk als ik niet al te geobsedeerd ben door mijn ego en oog heb voor wat er op mijn pad komt. Niet ik kies het beste: het beste kiest mij.

Ont-moeten

Terug naar de les van de I Tjing: hoe kan ik alles wat ik tegenkom omarmen 'in de wijde ruimte van mijn wezen'? Hoe kan ik in harmonie komen met de veranderingen zonder dat ik oplos in chaos of overspoeld raak door alles wat er op me af komt? Richard Wilhelm, de vertaler van de I Tjing, zegt in zijn toelichting: 'Zo moet ook de mens innerlijke kracht, een zekere massiefheid in zijn wezen en een grote mate van ruimheid bezitten, wil hij in staat zijn de wereld te verdragen zonder erdoor beïnvloed te worden'.

Dus om ruim, open en transparant in de wereld te kunnen staan, heb ik een stevig centrum nodig, een innerlijke stabiliteit. Zeg maar een gezond ego. Als ik te gehecht ben aan mijn structuur, gewoontes en opvattingen, ontwikkel ik een verkrampt ego, dat niet goed kan omgaan met verandering en conflict. Als ik me teveel laat beïnvloeden, verlies ik mijn centrum, mijn kracht. Vanuit een gezond ego dat verandering accepteert als een gegeven,

kan ik het leven met vertrouwen tegemoet treden. Ik schrik minder snel terug voor dat wat anders is. Ik hoef minder te oordelen. Dan is het ook makkelijker om datgene te verdragen wat niet direct overeenstemt met mijn opvattingen, verwachtingen en (wat ik dan noem) goede smaak. Er zijn meerdere smaken. De ene is niet noodzakelijk beter dan de andere.

Vanuit een gezond centrum kan ik ont-moeten zonder angst. Ook al worden er verschillen of tegenstellingen zichtbaar tussen mij en het (de) andere, ik hoef er geen wedstrijd van te maken. Het is niet óf jij óf ik, maar wij. We zijn allemaal facetten van dezelfde diamant met verschillende kleuren en intensiteit. Elke ontmoeting is een kans om te groeien, om mijn wezen te verruimen. Elke ontmoeting heeft een element van herkenning, waardoor ik via de ander mezelf beter leer kennen.

In onze relaties zijn we gemakshalve vaak op zoek naar hetzelfde. Iemand met dezelfde smaken, opvattingen, hobby's, ambities, enzovoorts. Zo word je meestal gematcht op datingsites. Maar als ik kijk naar de relaties die ik ken (inclusief de mijne), is het overduidelijk dat we ook op zoek zijn naar onze tegenpool. Sterker nog: als we een gevoelige pijnplek hebben, trekken we degenen aan die die pijnplek precies weten te raken. Dat kun je zien als een wreed lot, maar je kunt het ook zien als een kans. Steeds weer nieuwe kansen om te ontmoeten, onze tegenpool te leren kennen, onze pijn te helen.

Diversiteit

Ik kan het niet laten om me te mengen in de publieke discussie over de multiculturele samenleving. Afgaande op de stemming die er heerst, zijn er vooral heel veel problemen. Die staan volop in het daglicht. De multiculturele samenleving zou mislukt zijn.

Nu is mijn persoonlijke ervaring voornamelijk positief. Ik hou van muziek en ik prijs me gelukkig dat ik in deze tijd leef. Juist op de grens van en in de vermenging van culturen, ontstaat de beste muziek. Ik hou van lekker eten en wat een smaken heb ik al niet leren kennen in de afgelopen decennia! Daar had ik als kind nog niet eens over durven dromen! Ik hou van voetbal en ik geniet enorm van de elftallen waarin alle kleuren en rassen vertegenwoordigd zijn, ieder met hun eigen kwaliteit en samen brengen ze het spel naar een hoger plan. Ik hou van filosofie en symboliek en ik voel me stinkend rijk met al die multiculturele verhalen die allemaal samen toch het universele verhaal vertellen. Zoveel verschillen we niet.

In de jaren na de oorlog waren de Molukkers het probleem, later ware het de Surinamers, de Marokkanen, de Polen en nu lijken de Turken aan de beurt te zijn. Misschien zijn de problemen en conflicten die steeds weer de kop opsteken, juist wel een teken van versnelde integratie. Eerst is er tolerantie, maar ook niet veel meer dan dat. Wij en zij blijven in de vertrouwde kring. De culturen leven naast elkaar, niet met elkaar. Dan is er een fase van ontmoeting. De rijkdom van de ontmoeting blijft uit het zicht, omdat tegenstellingen en confrontaties de aandacht opeisen. Er is veel rumoer. Toch is het beter om elkaar de waarheid te zeggen dan elkaar te negeren. Confrontatie is ontmoeting. Het conflict ebt ook weer weg, even ongemerkt als het gekomen is. De tijd doet haar werk en die multiculturele samenleving is volop in ontwikkeling. Zelfs als we ons schrap zetten omdat het te snel gaat of omdat we ons bedreigd voelen, dragen we bij aan het proces.

De les van de I Tjing is om het vele te omarmen. Door diversiteit toe te laten, groeien we naar eenheid. Dat gaat niet ten koste van onze eigenheid. Want het meest eigene zit hem niet in je huidskleur of je smaak of je opinies. Het meest eigene van jou en mij is tevens dat wat ons verbindt in eenheid. God in mij groet God in jou.